

Norbergs kommun

Beslut för förskoleklass och grundskola efter tillsyn i Centralskolan i Norbergs kommun

Skolinspektionens beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Norbergs kommun att senast den **23 september 2019** vidta åtgärder för att avhjälpa påtalade brister. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Nedan redovisas förslag på åtgärder. I de fall det är möjligt får bristen avhjälpas på annat sätt.

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionen konstaterar att Norbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt, om det visar sig att det stöd som getts i form av extra anpassningar inte är tillräckligt eller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. (3 kap. 8 § skollagen)
- Elever som är i behov av särskilt stöd ges stöd på det sätt och i den omfattning som utredningen har visat att de behöver. (3 kap. 8-12 §§ skollagen; 3 kap. 8-12 §§ skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- När det gäller särskilt stöd följs insatta åtgärder upp och utvärderas. (3 kap. 9 § skollagen)

Åtgärder

- Se till att elevers behov av särskilt stöd skyndsamt utreds om:
 - o det befaras att eleverna inte kommer nå kunskapskraven trots att stöd getts i form av extra anpassningar,
 - o om det finns särskilda skäl att anta att extra anpassningar inte skulle vara tillräckliga för att eleven ska nå kunskapskraven,
 - o om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation.
- Se till att eleverna ges det särskilda stöd som utredningen visar att eleven behöver för att nå kunskapskraven.
- Se till att de särskilda stödinsatserna följs upp och utvärderas.
- De särskilda stödåtgärder som beslutas om ska dokumenteras i ett åtgärdsprogram. I detta ska framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har, hur behoven ska tillgodoses samt när och av vem de särskilda stödåtgärderna ska följas upp.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Skolinspektionen konstaterar att Norbergs kommun inte uppfyller författningskraven avseende att:

- Elevhälsan arbetar främst förebyggande och hälsofrämjande och stödjer elevernas utveckling mot utbildningens mål. (2 kap. 25 § skollagen; Lgr 11, 2.8 Rektorns ansvar)
- Elever ges en studie- och yrkesorienterande verksamhet som tillgodoser deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet så att eleverna får pröva och utveckla sina intressen oberoende av könstillhörighet. (2 kap. 29 § skollagen; 10 kap. 8 a § skollagen; Lgr 11, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning, 2.8 Rektorns ansvar)

Åtgärder

- Se till att elevhälsans samtliga kompetenser deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbete för att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål. Detta innebär att även psykologen ska vara delaktig i detta arbete.
- Se till att elever i alla årskurser får sina behov av studie- och yrkesvägledning tillgodosedda.

Bedömning

Skolinspektionen bedömer att det på Centralskolan finns brister i arbetet med särskilt stöd. Skolinspektionen bedömer också att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan mot bakgrund av att psykolog inte deltar i detta arbete. Tillsynen visar slutligen att det finns brister i det studie- och yrkesvägledande arbetet eftersom inte samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses.

Föreläggande

Extra anpassningar och särskilt stöd

Skolinspektionens utredning visar att det finns brister i arbetet med att utreda elevers behov av särskilt stöd skyndsamt. Vidare framkommer att det finns brister i arbetet med att utarbeta åtgärdsprogram och i arbetet med att följa upp och utvärdera insatta åtgärder. Bristerna i arbetet med särskilt stöd innebär att elevernas förutsättningar att nå målen för utbildningen försvåras.

I skollagen anges att om det framkommer att det kan befaras att en elev inte kommer att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås, trots att stöd har getts i form av extra anpassningar inom ramen för den ordinarie undervisningen, ska detta anmälas till rektorn. Detsamma gäller om det finns särskilda skäl att anta att sådana anpassningar inte skulle vara tillräckliga. Vidare framgår att rektorn ska se till att elevens behov av särskilt stöd utreds skyndsamt. Behovet av särskilt stöd ska även utredas om eleven uppvisar andra svårigheter i sin skolsituation. Samråd ska ske med elevhälsan om det inte är uppenbart obehövligt.

I skollagen anges även att om en utredning visar att en elev är i behov av särskilt stöd ska han eller hon ges sådant stöd. Det särskilda stödet ska ges på det sätt och i den omfattning som behövs för att eleven ska ges möjlighet att nå de kunskapskrav som minst ska uppnås. Vidare framgår av skollagen att ett åtgärdsprogram ska utarbetas för en elev som ska ges särskilt stöd och att det av programmet ska framgå vilka behov av särskilt stöd eleven har och hur dessa ska tillgodoses samt när och av vem de särskilda stödåtgärderna ska följas upp.

Åtgärdsprogram beslutas enligt skollagen av rektorn. Om beslutet innebär att särskilt stöd ska ges i en annan elevgrupp eller enskilt eller i form av anpassad studiegång får rektorn inte överlåta sin beslutanderätt till någon annan. Om en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd, ska rektorn eller den som rektorn har överlåtit beslutanderätten till i stället besluta att ett åtgärdsprogram inte ska utarbetas.

Skolinspektionens tillsyn visar att elevers behov av särskilt stöd inte alltid utreds skyndsamt. Av de 14 slumpvis utvalda elevakter som Skolinspektionen granskat vid tillsynsbesöket avseende elever som saknar betyg eller har mellan fyra och tolv F i betyg höstterminen 2018, framkommer att flera elever saknar pedagogiska utredningar avseende behov av särskilt stöd. I andra fall framkommer, vilket också bekräftas i intervju med rektor, att elever ges åtgärdsprogram trots att eleverna inte utretts och därmed saknar en utredning som visar vilket stöd eleven är i behov av. Av tillsynen framkommer även att de pedagogiska utredningar som görs inte alltid besvarar frågan om eleven är i behov av särskilt stöd.

Av Skolinspektionens utredning framgår vidare att det inte fattas beslut om att åtgärdsprogram inte ska utarbetas i de fall en utredning visar att eleven inte behöver särskilt stöd. Rektor uppger att beslut om att inte utarbeta åtgärdsprogram inte har fattats även när skolan har kommit fram till att det saknas behov av åtgärdsprogram.

I utredningen framkommer också att beslut om att särskilt stöd ska ges i form av anpassad studiegång eller i en annan elevgrupp överläts från rektor till annan personal. Av Skolinspektionens granskning av elevakter framgår att två olika beslut om åtgärdsprogram för två elever som ges anpassad studiegång fattats av biträdande rektor. I ett annat fall rörande en elev som ges undervisning i mindre grupp anges att specialläraren beslutat om åtgärdsprogram. I ytterligare ett fall anges avseende ett beslut om åtgärdsprogram i form av anpassad studiegång att specialläraren fattat beslutet. Specialläraren bekräftar också i intervju att hon har fått delegation från rektorn att besluta om åtgärdsprogram för elever som har anpassad studiegång. Rektor har efter tillsynsbesöket inkommit med uppgifter om att samtliga fyra elever nu har beslut om åtgärdsprogram som fattats av rektor. Det har dock inte inkommit uppgifter om att det skapats en fungerande rutin för att säkerställa att det inte finns fler åtgärdsprogram med särskilt stöd i form av anpassad studiegång eller enskild undervisning beslutade av annan än rektor.

Tillsynen visar även att det saknas tydliga rutiner för arbetet med att följa upp och utvärdera insatta åtgärder. Elevhälsans representanter uppger att det är lärarna som ansvarar för utvärderingen av åtgärdsprogram. I lärarintervju framkommer att åtgärdsprogrammen utvärderas på utvecklingssamtal med vårdnadshavare och elever.

Rektorn uppger dock att det är elevhälsan som ansvarar för att utvärdera åtgärdsprogram men säger samtidigt att det inte fungerar så bra med utvärdering. I flera av de åtgärdsprogram som Skolinspektionen granskat saknas tydligt angivet datum för utvärdering av åtgärdsprogram. Lärare säger att skolan kan bli bättre på att tydliggöra vem som ansvarar för att utvärdera åtgärdsprogram och när detta ska ske.

Efter tillsynsbesöket har rektorn inkommit med en handlingsplan för arbete med elever i behov av särskilt stöd och åtgärdsprogram. Handlingsplanen börjar gälla nästkommande läsår och ändrar följaktligen inte Skolinspektionens bedömning.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Centralskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Norbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Grundläggande förutsättningar för skolenheten

Psykologisk kompetens saknas i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete på skolan. Tillsynen visar att en skolpsykolog inte deltar i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Visserligen framkommer att skolan har tillgång till en skolpsykolog som arbetar åtgärdande med utredningar, men för att kraven på ett förebyggande och hälsofrämjande arbete ska vara uppfyllt krävs det att elevhälsans samtliga kompetenser samverkar och deltar i arbetet. Även elevhälsans psykologiska kompetens behöver därför delta i arbetet med att identifiera behov av förebyggande och hälsofrämjande insatser samt vid behov i genomförandet av dessa.

Enligt skollagen ska det för eleverna i grundskolan finnas elevhälsa. Elevhälsan ska omfatta medicinska, psykologiska, psykosociala och specialpedagogiska insatser. För dessa insatser ska det finnas tillgång till skolläkare, skolsköterska, psykolog, kurator samt till personal med sådan kompetens att elevernas behov av specialpedagogiska insatser kan tillgodoses. I skollagen anges vidare att elevhälsans arbete främst ska vara förebyggande och hälsofrämjande och syfta till att stödja elevernas utveckling mot utbildningens mål.

I förarbetena till skollagen (prop. 2009/10:165, s. 275 ff) anges att elevhälsan ska vara samlad och att arbete med elevhälsa förutsätter en hög grad av samverkan mellan elevhälsans personal och andra personalgrupper på skolan. I det individuellt inriktade arbetet har elevhälsan enligt förarbetena ett särskilt ansvar för att undanröja hinder för varje enskild elevs lärande och utveckling. De mer generellt inriktade uppgifterna där elevhälsans medverkan är viktig enligt förarbetena, rör exempelvis elevernas arbetsmiljö och livsstilsrelaterad ohälsa. Vidare anges att elevhälsan har ett särskilt ansvar för att bevaka att skolan bidrar till att skapa goda och trygga uppväxtvillkor. I förarbetena anges att skälet till att en uppräkningslista görs av berörda personalkategorier är att elevhälsan förutsätter tillgång till en kompetens som är tillräcklig för att eleverna ska få det stöd de behöver.

Vid Skolinspektionens intervjuer med representanter för elevhälsan och rektorn framkommer att skolpsykologen främst arbetar åtgärdande och inte deltar i elevhälsans förebyggande och hälsofrämjande arbete. Representanter för elevhälsan uppger att psykologen inte deltar i elevhälsans möten, vilket de ser som en nackdel. Psykologen anlitas av skolan när det behövs göras utredningar, säger elevhälsorepresentanterna. Alla tre representanterna för elevhälsan säger att det finns ett behov av att psykologen är med i det förebyggande och hälsofrämjande arbetet. Skolans rektor uppger visserligen att psykologen ska delta i ett föräldramöte nästa läsår för att prata om bland annat sömn, men att psykologen just nu inte finns på skolan för att delta i det hälsofrämjande och förebyggande arbetet.

Samtliga elever erbjuds inte studie- och yrkesvägledning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i den studie- och yrkesvägledande verksamheten på Centralskolan. Detta eftersom tillsynen visar att samtliga elevers behov av vägledning inför framtida utbildnings- och yrkesverksamhet inte tillgodoses. Det saknas ett systematiskt arbete kring studie- och yrkesvägledning som omfattar eleverna i mellanstadiet på skolan. Bristerna i arbetet med studie- och yrkesvägledning innebär att alla elever inte aktivt görs medvetna om sina valmöjligheter eller stärks i att kunna göra väl underbyggda beslut om framtida studier och arbete.

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet tillgodoses. Rektorn har enligt läroplanen ett särskilt ansvar för att samverka mellan skolor och arbetslivet utanför skolan utvecklas så att eleverna får konkreta erfarenheter av betydelse för deras val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning. Rektorn har även ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder inför fortsatt utbildning.

Av Skolinspektionens intervjuer framgår att skolan saknar ett systematiskt arbete kring studie- och yrkesvägledning för eleverna i mellanstadiet. Intervjuade lärare i mellanstadiet uppger att eleverna bara ges studie- och yrkesvägledning på högstadiet. Lärarna uppger vidare att de varken fått stödmaterial, handledning av studie- och yrkesvägledaren eller något uppdrag av rektorn att ge eleverna studie- och yrkesvägledning. Studie- och yrkesvägledaren bekräftar att han mest arbetar med årskurserna 7-9. Studie- och yrkesvägledaren berättar att han har utarbetat en handlingsplan. I handlingsplanen finns åtgärder som ska göras i varje årskurs, vilket inkluderar mellanstadiet. Han har lämnat förslaget på handlingsplan till rektorn detta läsår och han hoppas att den implementeras snart. Studie- och yrkesvägledaren uppger att det finns ett jättestort behov av studie- och yrkesvägledning för eleverna på mellanstadiet. Rektorn delar bilden att eleverna i mellanstadiet har behov av studie- och yrkesvägledning och uppger att eleverna i årskurserna 4-6 får "för lite" studie- och yrkesvägledning. Rektor har efter tillsynsbesöket inkommit med uppgifter om att det nu finns en plan för studie- och yrkesvägledningen som gäller från den 19 maj 2019. Rektor har dock inte angett att det har genomförts några studie- och yrkesvägledningsinsatser. Det finns insatser planerade med start under maj 2019, men rektor uppger även att vissa planerade insatser inte hinns med under våren.

Motivering till föreläggande som ingripande

Verksamheten vid Centralskolan uppfyller inte de krav som ställs i författningarna. Norbergs kommun föreläggs därför att fullgöra sina skyldigheter och vidta åtgärder för att avhjälpa de konstaterade bristerna.

Områden där Skolinspektionen inte har funnit brister

Undervisning och lärande

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norbergs kommun uppfyller författningarnas krav inom undervisning och lärande.

Bedömning och betygssättning

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norbergs kommun uppfyller författningarnas krav inom bedömning och betygssättning.

Trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norbergs kommun uppfyller författningarnas krav inom trygghet, studiero och åtgärder mot kränkande behandling.

Styrning och utveckling av verksamheten

Det har vid tillsynen inte framkommit annat än att Norbergs kommun uppfyller författningarnas krav inom styrning och utveckling av verksamheten.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Norell

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Norell

X Marlene Giertz

Föredragande
Signerat av: Marlene Giertz

I handläggningen av ärendet har även utredare och jurist Kicki Larsson medverkat.

Allmänt om tillsynen:

Mer om Skolinspektionens tillsyn hittar du på www.skolinspektionen.se

Bilagor

Bilaga 1: Fakta om Centralskolan

Fakta om Centralskolan

Skolinspektionen har genomfört tillsyn av Norbergs kommun under vårterminen 2019. Centralskolan besöktes av Skolinspektionen den 26-28 mars 2019.

Centralskolan är en kommunal grundskola i Norbergs kommun. Skolan erbjuder undervisning i årskurserna 4-9 och har vid tidpunkten för Skolinspektionens tillsyn 391 elever.

Måluppfyllelse

Kunskapsresultat

Årskurs 6

Enligt Skolverkets nationella statistik för årskurs 6 läsåret 2017/18 var den genomsnittliga betygspoängen lägre än för riket i samtliga ämnen förutom i ämnet bild.

Årskurs 9

Enligt Skolverkets nationella statistik för läsåret 2017/18 var det genomsnittliga meritvärdet 189,5 poäng (17 ämnen), vilket är under snittet i riket (228,7). Andelen elever som våren 2018 uppnådde kunskapskraven i alla ämnen var 69,2 procent, jämfört med 75,6 procent i riket. Andelen elever som våren 2018 var behöriga till ett yrkesprogram uppgick till 70,8 procent, jämfört med 84,4 procent i riket.

Trygghet och studiero

Resultaten från Skolinspektionens elevenkät som besvarades av elever i årskurs 5 våren 2018 visar att indexvärdet för påståenden kring trygghet var lägre än det genomsnittliga indexvärdet bland samtliga besvarande elever i enkätomgången. Indexvärdena befinner sig på en skala från 0 till 10 där ett högt indexvärde indikerar en positiv uppfattning. Indexvärdet för Centralskolan avseende trygghet var 6,9 jämfört med 8,0 i genomsnitt i enkätomgången. Avseende studiero var indexvärdet för Centralskolan enligt elevenkäten 4,8 jämfört med 6,1 i genomsnitt i enkätomgången.

Skolinspektionens enkät som genomfördes i årskurs 9 under våren 2018 visar att indexvärdet för Centralskolan avseende trygghet var 7,6 jämfört med 7,8 i genomsnitt bland samtliga besvarande elever i enkätomgången. Avseende studiero var indexvärdet för Centralskolan enligt elevenkäten 5,2 jämfört med 5,3 i snitt i enkätomgången.